

Yeni İnsan Yayınları
Edebiyat Serisi

Kadir evik

1971 yılında doğdu. Orta Doęu Teknik Üniversitesi İşletme Bölümünü bitirdikten sonra bankacı oldu. Yurt içi ve yurt dışı bankalarda yirmi beş yıla yakın çalıştı. Prag'da yaşarken Kafka ile tanıştı ve onun kitaplarını okuduktan sonra yazmaya başladı. Kafka'nın *Dava* eserinden esinlenerek yazdığı ilk kitabı *Labirent*, 2018 yılında Yeni İnsan Yayınevi tarafından yayınlandı.

Yazar, seyahat etmeyi, film seyretmeyi, okumayı ve yazmayı çok sever. Bunları yeterince yapacak zamanı bir türlü bulamadığını düşünür. Franz Kafka, George Orwell, Orhan Pamuk sevip saydığı pek çok yazar arasında en önde gelenlerdir. *Prag Zamanı*, şu sıralar ailesiyle beraber Londra'da yaşamakta olan yazarın ikinci kitabıdır.

KADİR ÇEVİK

PRAG ZAMANI

Yeni İnsan Yayınevi-324
Edebiyat Serisi-70
Prag Zamanı
Kadir Çevik
I. Baskı, İstanbul, Mart 2022
ISBN: 978-625-7537-27-8
Genel Yayın Yönetmeni: Aytaç Timur
Editör: Müjde Alganer, Serkan Parlak
Kapak Tasarım: Sadegül Demir
Dizgi: Efdal Basan
Sertifika No: 12186

© Tohum Yayıncılık Turizm Reklam ve Sağlık Hizm. San. Tic. Ltd. Şti.

İçerenköy Mah. Değirmenyolu Sokak Kutay İş Merkezi B Blok

No:18/2 Ataşehir/İstanbul

Tel:(0 216) 489 84 08

Tüm hakları saklıdır. Yayıncının yazılı izni olmaksızın, tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, hiçbir yolla çoğaltılamaz.

www.yeniinsanyayinevi.com

yeniinsanyayinevi@gmail.com

newhumanpublisher@yahoo.com

facebook.com/yeniinsanyayinevi

instagram.com/yeniinsanyayinevi

twitter.com/yeniinsanyayinevi

Baskı: Meteksan Matbaacılık ve Teknik Sanayi Tic. A.Ş.

Beytepe Köyü Yolu No:3 06800 Çankaya, Ankara Tel: 0312 266 44 10

Sertifika No: 46519

KADİR ÇEVİK

PRAG ZAMANI

YENİİNSAN

Eđitimim tarih, edebiyat, turizm veya sosyoloji üzerine değil. Haddim olmayarak kitap içinde zaman zaman bu konuların detaylarına girip fikir beyan ettim. Yazdıklarımın, bu konulara meraklı bir insanın, yabancı bir ülkede yaşarken yaptığı amatör araştırmalar sonucu elde ettiği bilgiler olduğunun ve bilimsel verilere dayanmadığının bilinmesini isterim.

Önsöz

Eşim Dilek, İstanbul'daki evimizde, bir akşam yemeği sırasında, Çek Cumhuriyeti'nin başkenti Prag'da çalışmak üzere teklif aldığını söylediğinde, gayriihtiyarî bir şekilde ve kuvvetle öksürmeye başladım. Boğazıma kaçan fasulye tanesinden kurtulmak için bir taraftan öksürürken öbür yandan üst üste bir kaç yudum su içtim. "Geçti mi, iyi misin?" sorularına verdiğim "Tamam, iyiyim," cevabının ardından düşüncelere daldım.

Böyle durumlarda zamanın adeta durması ve insanın aklına binlerce fikrin akın etmesi, üstelik insanın bütün bu fikirleri veya görüntüleri eş zamanlı olarak algılayabilmesi, bana hep mucize gibi görünmüştür. Yine öyle oldu. Film şeritleri doluşuverdi kafamın içine.

Prag'a 2003 yılının başlarında, iş için birkaç günlüğüne gitmiştim. Avrupa'nın dört bir yanında yaşanan ve yüzlerce insanın ölümüne yol açan sel felaketinin hemen sonrasıydı. Adeta terk edilmiş şehirde, bilimkurgu filmlerinden çıkmış sahnelere benzer bir görüntü vardı. Hani dünyaya büyük bir göktaşı çarpmak üzeredir de herkes şehri terk etmiştir. Ya da salgın bir hastalık sonucunda dünya üzerinde milyonlarca insan ölmüştür. İnsanlık tehlike altındadır, yıkıntılar arasında geriye kalan tek tük birkaç insan, sefil bir şekilde yaşamaya ve insan soyunu sürdürmeye çalışmaktadır. Seyirci, izlediklerinin gerçek olmadığını bilir ancak yine de bir gün bunların gerçek olma ihtimali karşısında kendini oldukça tedirgin hisseder. İşte o sahnelere benzer şekilde, şehrin ana caddelerinde, nöbet tutmakta olan eli silahlı askerler dışında, ortalıkta kimsecikler yoktu. Bazı yollar zarar görmüştü. Metro girişlerini çamur tabakaları kaplamıştı. Toplu ulaşım neredeyse durmuştu. Şehir, karanlık, yorgun, üzgün, yaralarını sarmaya çalışır haldeydi. Bütün bunların üzerine bir de insanın içine, kemiklerine, iliklerine kadar işleyen bir soğuk vardı.

Bunlarla eş zamanlı olarak, Andrei Tarkovsky'nin *Stalker* filmindeki karanlık sahneler belirdi gözümün önünde. Filmin zihnimdeki kopuk kopuk pek çok görüntüsü arasından "Yol Gösterici"nin, nendense bir su birikintisinin ortasındaki ufacık toprak parçası üzerinde uyuduğu, siyah köpeğin gerilerden onun yanına geldiği sahne belirginleşti, öne çıktı. Bir an oturduğum yerde tıpkı filmin o sahnesindeki gibi ıslaklık hissettim, sandalyemi kontrol ettim. Filmdeki karakterlerin, yani Yol Gösterici (Stalker), Profesör ve Yazar'ın ulaşmaya çalıştıkları bölge olan Zon ile Prag arasında bir benzerlik oluştu beynimde. Zon, kimsenin yaşamadığı, yaşamak istemediği bir yerdi. Tabii ya, benzerlik çok netti. İkisi de karanlık, soğuk, ıslak, bilinmez ve ürkütücüydü. Dilek Prag'a gitmekten değil Zon'a gitmekten bahsediyordu. Güzelim İstanbul bırakılıp Zon'a pardon Prag'a gidilir miydi?

Dördüncü yılımızı bitirmekte olduğumuz Prag'da, Dilek, yine bir akşam yemeği sırasında, birkaç ay sonra Londra'ya taşınacağımızı söylediğinde bu sefer boğazıma bir şey kaçmadı. Aklıma Londra seyahatlerimden biri veya Londra'yı çağrıştıracak herhangi bir film sahnesi gelmedi. Onlarca farklı düşünce de kafama üşüşmedi. Tek bir düşünce vardı aklımın orta yerinde. Dört yıl boyunca beni sarıp sarmalayan, bana şefkat gösteren bu şehre bir şekilde veda etmek... Bir gün boyunca sokaklarında gezerek, o sokaklar üzerin-

deki yapılara, olaylara, insanlara veda etmek, bu esnada her bir sokakta yaşadığım anıları son kez gözlerimin önünden geçirmek... Hemen ertesi gün öyle de yaptım. Çocukları okula gönderdikten sonra kendimi şehrin sokaklarına attım. Onlar okuldan eve dönene dek gezdim, dolaştım, kafelere girdim, çıktım. Hem gezdim hem düşündüm.

Bir taraftan yürürken öbür taraftan aklımdan binlerce ve birbiriyle hiç ilgisi olmayan düşünceler gelip geçti. Hiç bitmeyen inşaatlar, yerlerde sürünen -hele ki Türkiye ile kıyaslanamayacak- servis sektörü, her bir berber ziyaretimizin gerçeküstü tecrübelerle dönüşmesi, yabancıları kazıklamaya çalışan döviz büfeleri, sahtekâr taksiciler, öte yandan, şehrin mucizevi bir şekilde yüzyıllar öncesinden bu güne kalabilmiş tarihi güzellikleri, sembol yapıları olan Charles Köprüsü, Astronomik Saat Kulesi ve Prag Kalesi, Charles adlı kralın daha Fatih İstanbul'u fethetmemişken burada müthiş bir medeniyet kurmuş olması, Katolik dünyaya kafa tutan Jan Hus adında bir adamın bu topraklardan çıkmış olması ve bedelini yakılarak ödemesi ama bu yanan ateşin yüzlerce yıl sonra milyarlarca insanın Protestanlık dinine geçmesine sebep olması, sonra bu canım ülkeyi Hitler'in tek kurşun atmadan ele geçirmesi, savaş sonrası Almanlardan kurtulduk derken bu sefer Sovyet Lider Brezhnev'in bir akşam sinirlenerek ülkenin üzerine iki yüz bin asker göndermesi, sonrasında Kadife Devrim ve onun ünlü lideri Václav Havel, öte yandan bir dönem şehirde yaşamış olan büyük yazarımız Nazım Hikmet, diğer yanda ve aslında şehrin her bir yanında ve her daim kafamın içinde olan Franz Kafka, evimizin hemen önünde bana kendisini her an hatırlatan büyük yazar Karel Čapek, bunlarla aklımın kendiliğinden bağlantı kurduğu Orhan Pamuk, Charles Bukowski, Gabriel García Márquez, Haruki Murakami ve öteki yazarlar, seyrettiğim Çek filmleri, zaman geçirdiğim Prag kafeleri, dinlediğim Çek bestecileri, karşımızdaki kilisenin duvarlarına dokunarak dua eden kadın, onlarca köpeğe kol kanat geren adam, her gün yaşlı köpeğiyle gezen yaşlı kadın, artık tanış olduğum sokak göstericileri, polisler, evsizler hepsi tek tek aklımdan sırasıyla geçti, bu yürüyüş sırasında bana eşlik etti.

Akşama doğru eve dönüp çocukları okul servisinden aldığımda, Prag'la doya doya vakit geçirmiş, ona karınca kararınca veda etmiş olmaktan dolayı mutlu ve huzurluydum. Bu kitap, o gün yaşadıklarımın ve düşündüklerimin ama aslında dört yıl boyunca başımdan geçenlerin, göz açıp kapayıncaya kadar biten bir düşten aklımda kalanların kâğıda dökülmüş hali.

Bu bir rehberlik kitabı değil, ama şehri tanıtan pek çok öge ba-

rındırıyor. Tam olarak bir anı kitabı da değil ancak pek çok anı var içinde. Bir tarih veya edebiyat kitabı hiç değil. Ama tarihe ve edebiyata dair ipuçları da bulunduruyor. Sonuç itibariyle Prag'a bir veda yazısı bu. Kim bilir, benim için veda yazısıdır, belki bir başkası için tanışma vesilesi.

Saęlıcakla kal Prag.

1. Evde

Bugün de her sabah olduğu gibi, saat altıdan itibaren, evin farklı odalarında yaşadığımız okula hazırlık koşturmacası, servis saatine az bir süre kala kaosa dönüşüyor. Kimi zaman gün kötü başlıyor ve bütün çabalara rağmen bir türlü düzelmiyor. Kimi zamansa her şey çok iyi, hatta bazen beni şaşırtacak kadar iyi başlıyor, ancak ne oluyorsa bir noktadan sonra aniden kontrolden çıkıyor. Tıpkı bugünküne benzer “Maşallahımız var, çok iyi hazırlandık, okul servisine zamanında bineceğiz,” diye düşündüğüm günlerde bile bazen, ikiz biraderler Can ile Kaan’dan birinin aklına, genellikle tam asansöre bineceğimiz esnada, daha önce hiç gelmemiş bir şey geliveriyor ve gerisin geri eve geri dönmek zorunda kalabiliyoruz. Daha da fenası her işimizi bitirip apartmanın önüne çıktıktan sonra bile, panikle tekrar eve geri dönmemizi gerektiren, “Çok önemli bir şey unuttum,” ya da “Acayip tuvaletim geldi,” gibi son saniye sürprizleri olabiliyor.

Basit bir servise binme olayının, bunları yaşayana dek hayatın birebir kopyası olabileceği aklıma gelmezdi. Uğraşırsın didinirsin, elli soruna karşı hazırlanır tedbir alırsın, sonra karşına aklına daha önce hiç gelmemiş bir elli birincisi çıkıverir ve her şeyi mahveder. “Buna neden hazırlanmadın?” diye çemkiren iç sesine, öteki iç sesin, olanca masumiyetiyle “Vallahi billahi aklımın ucundan bile geçmedi,” diye karşılık verir ki genellikle her ikisi de haklıdır ve bu atışmanın çözüme hiçbir faydası yoktur. Olan çoktan olmuştur. Bir daha olmayacağının garantisi de yoktur. Soyut konuşmak yerine bu sabah olan biteni anlatmakla başlayayım en iyisi.

Önce Cano’yu öpüp koklayıp uyandırıyorum. Cano öyle çılgın yatıyor ki sabah uyandırmaya yanına gittiğim bazı sabahlar, yatağın içinde nerede olduğunu anlamakta zorlanıyorum. Ayaklar başta, başlar ayakta. Sanırım gece bayağı hareketli geçiyor. Ardından Kaan’ı uyandırıyorum. Onun pozisyonu hep aynı. Akşam nasıl